

Čo je nového v projekte PlasticFreeDanube?

Január 2021

© BOKU / Sebastian Pessenlehner

Projekt PlasticFreeDanube

Plastový odpad sa stal **globálnym environmentálnym nebezpečenstvom** Približne. Asi 80% plastov znečisťujúcich svetové oceány sa prepravuje cez rieky. Zdroje a vstupné cesty plastov do riek a ich vplyvy na životné prostredie však zostávajú veľmi nejasné.

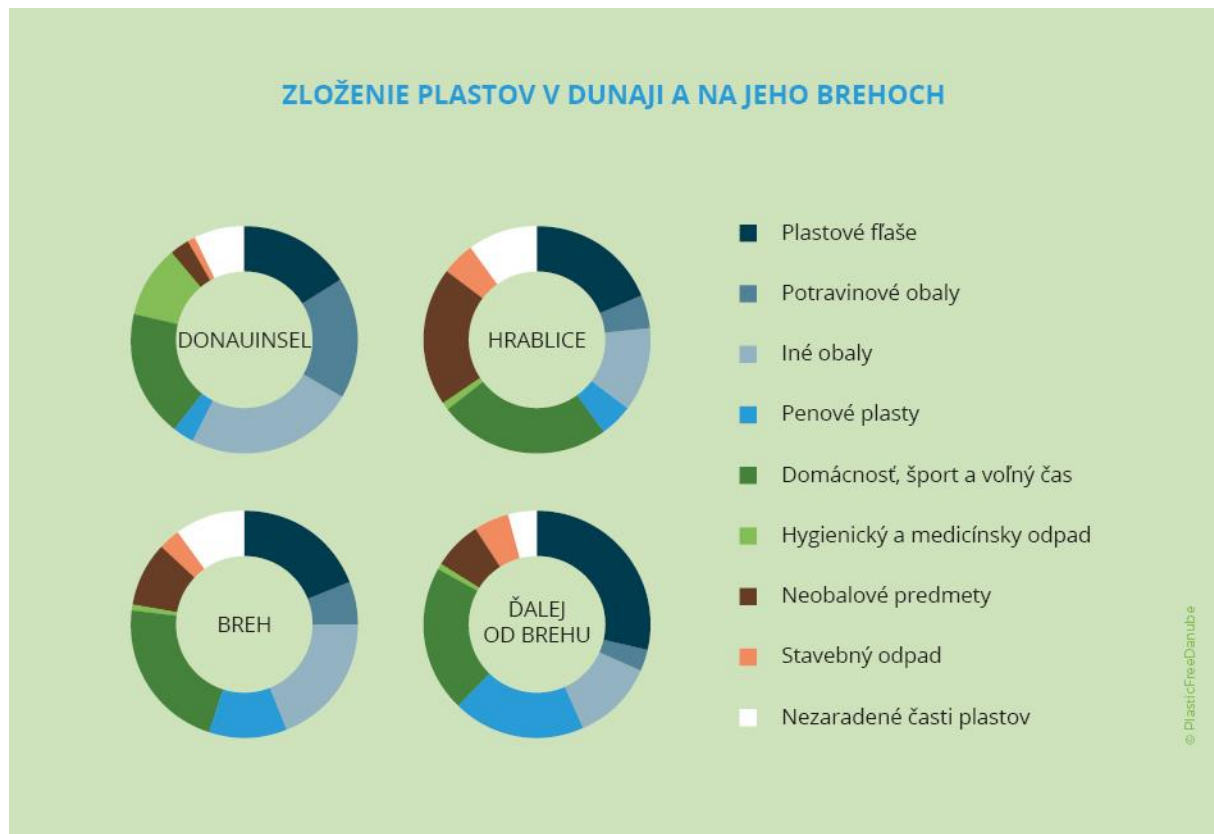
Projekt **PlasticFreeDanube** sa zameriava na **makroplastový odpad (> 5 mm) v Dunaji a pozdĺž neho**, úseku medzi Viedňou (Rakúsko) a vodnou elektrárnou v Gabčíkove (Slovensko). Celkovým cieľom projektu bolo vytvoriť vedecky podloženú vedomostnú základňu, ako aj metodický prístup k plastovému odpadu v rieke a pozdĺž nej, pokiaľ ide o vstupné body, množstvo, dopravné modely a environmentálne riziká. Ďalším cieľom bolo zvyšovanie povedomia a odvodnenie možných opatrení proti znečisťovaniu. Tesne pred uplynutím doby riešenia projektu (projekt končí 31.03.2021) by sme chceli predstaviť viaceré výsledky, ktoré sme dosiahli.

Analýza triedenia odpadu

Na určenie zdrojov a pôvodu znečistenia plastmi v Dunaji a pozdĺž Dunaja bolo vytriedených a analyzovaných 2 000 kg zozbieraného plastového odpadu. Zbery koordinoval hlavne tím z národného parku Donau-Auen a uskutočnili sa za pomoci dobrovoľníkov.

Výsledky ukazujú, že zloženie nájdeného plastového odpadu sa líši v závislosti od oblasti zberu: V zberoch odpadu na "Donauinsel" vo Viedni a sa našlo veľa sanitárneho odpadu (najmä vlhčené utierky) a obalov, v odobraných vzorkách z hrablíc v elektrárni Freudenu boli nájdené väčšie množstvá plastového odpadu z domácností, športu a voľnočasových aktivít, ako aj odpadu z lodí (laná, bójy). Vyplavený odpad na brehoch rieky obsahoval predovšetkým plasty z domácností a obaly, ale aj veľkú časťou penových plastov. Ďalej od brehu sa nachádzal výrazne vyšší podiel nápojových PET fliaš a penových plastov.

Novo vyvinutý protokol na zber a triedenie pomáha porovnávať výsledky.

V riadenom experimente boli vybrané vzorky makroplastov trepané vo vode po dobu jedného mesiaca. Chemická analýza vody ukázala, že zistené organické látky boli pod medznými hodnotami pre nebezpečné látky. Avšak v vo vode, kde sa trepali PET fľaše bola zistená zvýšená koncentrácia antimónu (200 µg/l pri limitnej hodnote 5 µg/l pre pitnú vodu).

Modelovanie toku materiálu

Znečistenie sa často nenachádza pri zdroji emisií. Platí to najmä pre nánosy plastov v oblasti národného parku Donau-Auen. Nízka hmotnosť plastov umožňuje ich unášanie vetrom a transport dažďovou vodou na veľké vzdialenosti. Pre odvodnenie vhodných preventívnych opatrení je dôležité poznať pôvod plastového odpadu a miesta jeho vstupu do Dunaja.

Pomocou analýzy toku materiálu (MFA) to možno kvantitatívne preukázať. Analýza zobrazuje zdroje, hotspots znečistenia, vstupné a výstupné miesta plastového odpadu do Dunaja.

Meranie transportu plastov

Plasty môžu byť prinášané do rieky privádzačmi, ako je Dunajský kanál. Na druhej strane sa však môžu zachytiť aj na hrabliciach elektrární. Na lepší odhad týchto vstupných a

Meranie transportu plastov pomocou záchytných sietí na prístavnom moste Freudenau

výstupných ciest sa uskutočňovali merania v Dunaji pod elektrárňou Freudenau a na konci dunajského prieplavu od prístavného mosta vo Freudenau pomocou špeciálne vyvinutých záchytných sietí. Siete pokrývali tri rôzne hĺbky (blízko povrchu, v strede vodného stĺpca a blízko dna) a mali veľkosti ôk 0,25 mm (250 µm), 0,5 mm (500 µm), 2,4 mm a 8 mm. Na prístavnom moste Freudenau bol celý priečny profil pokrytý piatimi odbernými miestami, z ktorých sa každú pol hodinu vykonával odber vzoriek

Sledovanie makroplastov pomocou indikátorov GPS

Na sledovanie jednotlivých makroplastov sa na Dunaji uskutočnili testy s GPS indikátormi. Z tohto dôvodu boli rôzne makroplastové časti, ktoré sa často našli v národnom parku Donau-Auen počas zberových kampaní (napr. PET fľaše, PU pena, obuv, tenisové loptičky),

Sprevádzanie označených plastov

farebne označené a vybavené vysielacími a na začiatku počas trasovania boli sprevádzané riešiteľom projektu na kanoe.

Časti plastov často uviazli v úsekoch definovaných v projekte ako akumulčné zóny, pobrežných a riedko osídlených oblastiach. Trasy, ktoré tieto vzorky absolvovali sa dali použiť na overenie hydrodynamicko-numerického modelu, ktorý bol súčasťou projektu

Zvyšovanie povedomia – budme aktívni spoločne!

Kľúčom k udržateľným zmenám správania je zvyšovanie povedomia verejnosti o probléme plastového odpadu v prírode všeobecne a konkrétne v riekach. Preto sa v rámci projektu organizovali informačné podujatia a semináre, a pripravili sa aj informačné materiály pre školy a ďalšie vzdelávacie inštitúcie.

Projekt tiež spustil **digitálnu komunikačnú a informačnú platformu**, ktorá bude existovať aj po skončení projektu: plasticfreeconnected.com

Na tejto platforme je možné stiahnuť všetky správy, brožúry, letáky, učebné materiály atď. vypracované v rámci projektu. Väčšina materiálov je k dispozícii aj v nemčine, slovenčine a angličtine.

Okrem toho sa tam nachádzajú informácie o podujatiach, národných, európskych a globálnych iniciatívach, kde sa každý jednotlivec môže stať aktívnym a prispieť k prevencii (plastového) odpadu.

Viete o udalostiach a iniciatívach, ktoré na našom zozname chýbajú? Alebo sami organizujete podujatie, ktoré s danou témou súvisia? Potom využite príležitosť na výmenu skúseností a zaregistrujte ich na platforme!

Viac informácií nájdete na plasticfreeconnected.com

Uložte si dátum: Závěrečná online konference 23. februára 2021

Už tri a pol roka sa projekt **PlasticFreeDanube** venuje téme makroplastového znečistenia (> 5 mm) v Dunaji a pozdĺž Dunaja a teraz sa blíži ku koncu

V závere riešenia by sme chceli predstaviť dosiahnuté výsledky a poskytnúť výhľad do budúcnosti. Súčasná situácia bohužiaľ neumožňuje uskutočnenie konferencie s fyzickou prítomnosťou účastníkov.

Závěrečná konference sa preto uskutoční online **23. februára 2021 od 9:00-13:00 h.** Podrobný program bude k dispozícii čoskoro.

Radi by sme vás pozvali na záverečnú konferenciu projektu!

Zaregistrujte sa zaslaním e-mailu na adresu info@plasticfreedanube.eu s predmetom „**PFD - Final conference**“ v e-mailu prosím zašlite vaše kontaktné údaje. Konferenčný jazyk: angličtina.

Prečítajte si ju teraz - brožúra s výsledkami projektu je k dispozícii!

Aktuálna brožúra o projekte zhrňa výsledky projektu PlasticFreeDanube v kompaktnej forme.

Brožúra je k dispozícii na stiahnutie v nemčine, slovenčine a angličtine na **digitálnej komunikačnej a informačnej platforme** plasticfreeconnected.com

Brožúru vám tiež radi pošleme poštou. V prípade záujmu nás kontaktujte na adrese info@plasticfreedanube.eu

Kontakt:

BOKU – Univerzita prírodných zdrojov a života vo Viedni
Gudrun Obersteiner

Muthgasse 107/III, 1190 Viedeň, Rakúsko

info@plasticfreedanube.eu

RepaNet o.z.

viadonau

Program PlasticFreeDanube je financovaný z programu "Interreg V-A Slovenská reupublika-Rakúsko 2014-2020" (www.sk-at.eu) Európskej únie a je spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR).